

## **“ Waterkwaliteit en visbestand in het Kanaal Roeselare-Leie anno 2026 “**

In de 19de eeuw werd het bijna 17 kilometer lange Kanaal Roeselare-Leie gegraven om de industrie in Roeselare via vaarverkeer te ontsluiten. Het kanaal was vroeger bereikbaar langs de drietrapssluis in Wielsbeke. Ondertussen is er een grotere sluis in werking naast de drietrapssluis. De kanaalzone vormt één sterk verstedelijkte band van aan de Leie tot in het hart van Roeselare, met woonlinten en bedrijven langs het kanaal.

Het Kanaal Roeselare-Leie is op heden een belangrijke trafiekzone in het Leiebekken.

Op het kanaal wordt het gewicht vervoerde goederen steeds groter met steeds minder boten. Dat betekent dat steeds grotere schepen, met een groter laadvermogen, hun weg vinden naar het kanaal. Een moderniseringsstudie moet uitwijzen hoe het kanaal kan aangepast worden naar een kanaal voor schepen van klasse Va. Daarvoor moet de vaarweg zowel verbreed als verdiept worden. Bovendien zal de huidige infrastructuur, waaronder bruggen, kaaimuren, zwaikompen en oevers moeten aangepast worden. De laagste brug over het kanaal, in Ingelmunster, werd reeds vernieuwd. Tussen de Schaapsbrug en de E403 te Roeselare komt er een nieuw overslagcentrum. Een bijkomende moeilijkheid is dat tal van zijwaterlopen van de Mandel onder het kanaal sifoneren. Er dient oeverversterking te gebeuren om de veiligheid op en naast het water te blijven garanderen.

Het kanaal heeft daarnaast een belangrijke recreatieve functie. Er wordt gehengeld. Twee secties (Roeselare-Izegem en Ingelmunster-Ooigem) zijn voorbehouden voor gemotoriseerde watersport (pleziervaart, waterskiën, ...). Langs het kanaal zijn verschillende watersportverenigingen actief en de jaagpaden worden intensief gebruikt.

Blauwalgen zorgden de voorbije jaren telkens voor een recreatieverbod op het kanaal. De gifstoffen van blauwalgen kunnen bij contact allerlei irritaties of zelfs grotere gezondheidsproblemen veroorzaken.

[ Zie: Integraal Waterbeleid – Leiebekken – Visie en acties ]

### **1. Waterkwaliteit**

[ Zie: Integraal Waterbeleid – Leiebekken – Wateruitvoeringsprogramma 2025 – Bekkenbestuur 17 juni 2025 ]

De fysico-chemische waterkwaliteit scoort behoorlijk goed met zelfs een matige beoordeling voor fosfor. Enkel stikstof heeft een ontoereikende beoordeling. De overige parameters zijn matig of goed.

De biologische waterkwaliteit is slecht. Er komen al vrij veel vissen voor, maar nauwelijks macro-invertebraten. Ook fytoplankton is slechts in beperkte mate aanwezig.

De structuurkwaliteit van het kanaal is slecht. Het kanaal is recht zonder alluviale processen, natuurlijke oevers, bedding en profiel. Dit is de oorzaak van het beperkt aantal macro-invertebraten in het kanaal.

Bij de modernisering van het kanaal dienen deze aspecten meegenomen te worden. Een ecologischere inrichting van de oevers komt het biologisch leven ten goede.

Het Kanaal Roeselare-Leie is een gebied klasse 6. Ook op langere termijn wordt het moeilijk om de goede ecologische toestand te bereiken in het gebied.

a) Fysico-chemische en biologische toestand

De fysico-chemische waterkwaliteit van het Kanaal Roeselare-Leie in Wielsbeke scoort matig, en is daarbij de beste waterloop in het Leiebekken.

In 2024 scoorden stikstof, fosfor, zuurstof en nitraat daar matig. De andere parameters waren goed. Vooral de relatief lage gemiddelde fosforconcentratie in de zomer valt op, met 0,27 mgP/l (norm goede toestand is 0,14 mgP/l). De stikstof- en fosforconcentraties zijn de afgelopen 25 jaar gehalveerd. Sommige parameters wijzen duidelijk op algenbloei.

b) Proefproject tegen blauwalgen in het Kanaal Roeselare-Leie

Het Kanaal Roeselare-Leie heeft jaarlijks te kampen met een blauwalgenproblematiek. Dit levert problemen op naar waterbeleving toe en leidt tot captatieverboden voor de landbouwers.

In een proefproject om blauwalgen te bestrijden werden op vier locaties ultrasone toestellen geplaatst. De toestelletjes die eruitzien als een grote groene dobber met daaronder een metalen staafje, bleven continu in het water en stuurden een ultrasoon signaal uit net onder het wateroppervlak. Dit signaal verhinderde bloeivorming van algen. Het ultrasone signaal heeft een bereik van maximaal 200 meter, waardoor het onderzoeksgebied is afgebakend.

Het gebruik van de toestellen wordt verondersteld niet schadelijk te zijn voor het watersysteem of waterorganismen waaronder vissen of hun eitjes en larven. Om dit te monitoren wordt samen met het proefproject een ecologische studie opgestart met twee controlezones, één op- en één afwaarts van het proefproject.

De werking van de ultrasone toestellen werd grondig geëvalueerd en opgevolgd. Om de effecten van het proefproject te beoordelen werd daarom een nulmeting gedaan van de waterkwaliteit door waterstalen en stalen van het visbestand te onderzoeken.

Om het effect van het proefproject verder te evalueren volgde De Vlaamse Waterweg nv (DVW) en de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de waterkwaliteit in deze veldstudie strikt op waarbij algemene parameters zoals zuurstofconcentratie, conductiviteit, pH en temperatuur worden gemeten en het verloop van de nutriënten en een aantal pollutanten werd opgevolgd. Zo werden in samenwerking met het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en het Provinciaal Centrum voor Milieuonderzoek (PCM) tweewekelijks waterstalen genomen en het visbestand voor, tijdens en na de test gemonitord. De Universiteit Gent en het VITO maakte van de gelegenheid gebruik om via remote sensing de blauwalgengroei met drones in kaart te brengen. De Stad Roeselare en de lokale kajakclub zorgden voor de logistieke ondersteuning op het water.

De conclusies van de efficiëntie van de ultrasoon toestellen geven aan dat de techniek slechts beperkt toepasbaar is op een kanaal. Er is geen duidelijk effect op de aanwezigheid van drijfslagen, geen duidelijk nadelig effect op de aanwezigheid van vis en de ultrasoon techniek is ook traceerbaar boven het wateroppervlak. De behandelingen met ultrasone toestellen op andere locaties tonen aan dat de techniek efficiënt is in vijvers en afgesloten waterpartijen. Het is belangrijk om blauwalgen bij de eerste groei waar de drijfslagen starten aan te pakken. In stromend water, zoals in kanalen, komen de drijfslagen van verder en is ultrasone behandeling minder efficiënt.

## **2. Visbestand**

In het Kanaal Roeselare-Leie vonden afvissingen plaats in 2010, 2017, 2020 en 2022.

Het Kanaal Roeselare-Leie herbergt minstens 15 vissoorten.

De CPUE-waarden (vangst per inspanningseenheid) op de meeste plaatsen voor zowel de fuikvisserij en elektrovisserij wijzen op de aanwezigheid van goede visdensiteiten. De EQR (Ecologische kwaliteit ratio) wijst op een 'matige toestand' van het kanaal.

Zeer opvallend is de explosieve kolonisatie van de invasieve soort zwartbekgrondel op het kanaal.

De visstand in het Kanaal Roeselare-Leie is geraamd op 48,7 kg/ha en 1.038 stuks/ha.

Op basis van biomassa hebben snoekbaars (50%), blankvoorn (16%), brasem (14%) en zilverkarper (12%) het grootste aandeel in het visbestand. Op basis van aantallen zijn blankvoorn, snoekbaars (beide 33%) en zwartbekgrondel (24%) het meest frequent aangetroffen.

In totaal zijn in 2022 twaalf vissoorten aangetroffen, namelijk aal, alver, baars, blankvoorn, brasem, kolblei, snoekbaars, rietvoorn, vetje, blauwband, zilverkarper en zwartbekgrondel.

De visbestanden in de verschillende kanaaldelen variëren van 34,3 kg/ha (hoofdstroom) tot 289,0 kg/ha (zwaaikommen). Op basis van aantallen variëren de bestanden tussen 907 stuks/ha (hoofdstroom) en 3.234 stuks/ha (zwaaikommen).

De predator-prooi verhouding berekend op 1:0,48. Op basis van deze verhouding is een sterk regulerend effect op het prooivisbestand door de aanwezige roofvis te verwachten. De aanwezige vispopulatie toont de meeste gelijkenis met het brasem-snoekbaars viswatertype.

Wolvertem, januari 2026

VERBEIREN Marc

## CIW – oppervlaktewaterlichamen – Leiebekken

<p>☰ <a href="#">Toon fiches Vlaams waterlichaam</a></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <a href="#">Karakterisering</a></li><li>• <a href="#">Doelstellingen</a></li><li>• <a href="#">Druk en impactanalyse</a></li><li>• <a href="#">Beoordeling</a></li><li>• <a href="#">Kwaliteitsnormen gevaarlijke stoffen</a></li><li>• <a href="#">Toekomstverkenning</a></li><li>• <a href="#">Reductiedoelen en afwijkingen</a></li></ul>	VL17_169	KANAAL ROESELARE-LEIE	Harelbeke, Ingelmunster, Izegem, Oostrozebeke, Roeselare, Waregem
---	----------	-----------------------	---